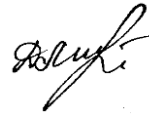

Міністерство освіти та науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра екології, географії та туризму

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

(підпис)

Лико Д.В.
(ініціали, прізвище)

“19” грудня 2022 року

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи магістра

зі спеціальності 014 «Середня освіта (Географія)»
(код і назва)

на тему: «Тестування як форма оцінювання навчальних досягнень
учнів з географії в 10 класі»

Виконав: студент II курсу, групи МГ-61
(шифр групи)

Шило Андрія Тарасовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Керівник доктор педагогічних наук, професор кафедри екології, географії
та туризму РДГУ Войтович О.П.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент декан природничо- географічного факультету Міжнародного економіко-гуманітарного
університету ім. акад. С. Дем'янчука, кандидат географічних наук, доцент Романів
Андрій Степанович

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що кваліфікаційна робота містить
результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають
посилання на відповідне джерело

Студент _____
(підпис)

Оцінка за результатами захисту:

Національна шкала відмінно

Кількість балів: 94

Оцінка: ЄКТС A

Рівне – 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕСТІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	6
1.1. Зміст географічної освіти в старшій школі та критерії оцінювання навчальних досягнень учні.....	6
1.2. Переваги впровадження тестування в закладах загальної середньої освіти	12
1.3. Класифікація тестів з географії	15
1.4. Функції тестування в закладах загальної середньої освіти...	18
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ	21
2.1. Етапи конструювання тестів з географії	21
2.2. Форми побудови тестових завдань з географії	26
2.3. Рівні оцінювання результатів навчання учнів з географії.....	31
2.4. Приклади тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів в 10 класі	36
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕСТУВАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	44
3.1. Тестові технології оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в комп'ютеризованому режимі	44
3.2. Організація етапів дослідження	50
Висновки до розділу 3.....	55
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Процеси, які наразі відбуваються в нашій країні, суттєво впливають на освітню систему, що спонукає до зміни ціннісних орієнтирів, впровадження інноваційних технологій навчання, модернізації змісту середньої освіти, застосуванню нових форм оцінювання навчальних досягнень учнів, що відповідають наявним вимогам організації освітнього процесу.

Аналізуючи психолого-педагогічні дослідження щодо модернізації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах впровадження змішаного чи дистанційного навчання, вважаємо, що питання оцінювання навчальних досягнень учнів є недостатньо вивченими, саме це і зумовило вибір теми кваліфікаційної роботи «Тестування як форма оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі».

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей впровадження тестування в освітній процес з географії в 10 класі як ефективної форми оцінювання навчальних досягнень учнів.

Для досягнення мети дослідження сформульовано наступні *завдання*:

1. Проаналізувати навчальну програму шкільного курсу географії щодо визначення змісту навчального матеріалу з географії в старшій школі та оцінювання навчальних досягнень учнів.

2. Розглянути переваги впровадження тестування в освітній процес закладів загальної середньої освіти.

3. Дослідити класифікацію тестів для оцінювання навчальних досягнень учнів старшої школи .

4. Розглянути функції тестування в освітньому процесі навчання географії.

5. Вивчити етапи конструювання тестів з географії.

6. Охарактеризувати форми побудови тестових завдань з географії.

7. Проаналізувати рівні оцінювання результатів навчання учнів з географії.

8. Розробити приклади тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів в 10 класі.

9. Дослідити ефективність тестування в умовах дистанційного навчання.

Об'єкт дослідження – оцінювання навчальних досягнень учнів.

Предмет дослідження – тестування в навчанні географії для контролю та перевірки рівня знань та формування вмінь учнів 10 класу.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення завдань дослідження застосовувалися такі методи:

- аналіз літератури щодо дослідження сучасного стану окресленої проблеми; аналіз шкільних підручників для виявлення способів впровадження тестової форми оцінювання навчальних досягнень учнів в освітній процес з географії в старшій школі; систематизація наявної інформації з метою виділення певних видів тестів, які доречно застосовувати в навчанні географії; вивчення сучасних платформ для проведення тестування;
- педагогічне спостереження, бесіди з вчителями та здобувачами середньої освіти;.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

- систематизовано види тестів, які є перспективними для впровадження в умовах дистанційного чи змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти;
- розроблено систему тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі.

Перспектива подальшого розвитку проблеми дослідження полягає в вивченні досвіду впровадження тестування в 11 класі.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що розроблено приклади тестів для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів та висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 64 сторінки.

Результати дослідження апробовано на XV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інформаційні технології в професійній діяльності» (Рівне, 1 листопада 2022р.).

Войтович О.П., Войтович В.І., Шило А.Т. Тестові технології автоматизованого оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в старшій школі. *Інформаційні технології в професійній діяльності: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Рівне: РВВ РДГУ. 2022.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕСТІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

1.1. Зміст географічної освіти в старшій школі та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

З 2022 року у закладах загальної середньої освіти впроваджуються нові навчальні програмами, що ґрунтується на засадах компетентнісного, діяльнісного та особистісно зорієнтованого підході. Відповідно, зміст навчальних програм ґрунтується на формуванні компетентної особистості здатної реалізуватися в сучасному суспільстві.

Згідно наказу Міністерства освіти та науки України від 3 серпня 2022 року затверджено оновлену навчальну програму для закладів загальної середньої освіти предмету «Географія. 10-11 класи. Рівень стандарту» [29].

У 10 класі на вивчення предмету «Географія» виділено 52 години (1,5 години на тиждень). В 10 класі курс географії має назву: «Географія: регіони та країни», він зорієнтований на засвоєння в здобувачів середньої освіти знань про особливості розселення населення різних регіонів світу та принципи просторової організації економічної діяльності у певних регіонах світу, формування умінь орієнтуватися у сучасних економічних, політичних, соціальних та екологічних процесах [6].

В навчальній програмі зазначено, що структура курсу з географії в 10 класі включає вступ на шість розділів: Розділ I. Європа, Розділ II. Азія, Розділ III. Океанія, Розділ IV. Америка, Розділ V. Африка, Розділ VI. Україна в міжнародному просторі.

Згідно навчальної програми у «Вступі» описано основні завдання курсу географії в 10 класі, виокремлено принципи сучасної політичної карти світу та окремих регіонів, представлено проблеми і тенденції розвитку сучасного світу.

В розділах 1-5 навчальної програми представлено соціально-економічні

особливості регіонів світу та окремих країн.

У розділі 6 розкрито місце України на геополітичній карті світу, подано основні шляхи геополітики нашої держави, представлено міжнародні економічні зв'язки та визначено роль України в процесах європейської економічної інтеграції та реалізації стратегії сталого розвитку [6].

Міністерством освіти та науки України рекомендовано використовувати на уроках географії в 10 класі такі підручники [2, 3, 7, 9, 14, 20, 25]:

1. Бойко В.М., Брайчевський Ю.С., Яценко Б.П. Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун»», 2018.

2. Довгань Г.Д., Стадник О.Г. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2018.

3. Гільберг, Т. Г., Савчук І. Г., Сovenko В. В. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018.

4. Пестушко, В. Ю.; Уварова, Г. Ш.; Довгань, А. І. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2018.

5. Безуглий В.В., Лисичарова Г.О. Географія (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. Київ: Генеза, 2018.

6. Кoberник С. Г.. Коваленко Р. Р. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Кам'янець-подільський: Абетка, 2018.

7. Масляк, П. О., Капіруліна, С. Л., Бродовська О. Г. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2018.

Мета навчання географії в 10 класі реалізується шляхом вирішення таких завдань [6]:

- формування цілісного географічного уявлення про навколишній світ;
- інформування про роль географії, як науки, у вирішенні сучасних екологічних, економічних та соціальних проблем суспільства;
- формування картографічних знань та вмінь;
- розвиток уміння самостійно вибирати географічне джерело інформації, аналізувати його та використовувати отримані знання для виконання практичних завдань;
- розвиток вміння аналізувати участь регіонів та окремих країн у міжнародному поділі праці;
- формування вміння висловлювати свою позицію щодо сучасного розвитку суспільства та аргументувати її;
- формування просторового мислення;
- розвиток екологічно спрямованої поведінки та формування здоров'язберезувальної компетентності;
- розвиток уміння виконувати практичні роботи та проводити самостійні дослідження;
- мотивувати до самонавчання та розвитку своїх здібностей та інтересів.

Як зазначає П. Щербань, реалізація завдань шкільної географічної освіти ґрунтується на засадах компетентнісного підходу, що передбачає формування в учнів таких предметних компетентностей:

- просторова складова географічної компетентності, що полягає в умінні користуватися географічною картою, умінні оцінювати географічне положення та його вплив на соціально-економічний розвиток країни;
- екологічна складова географічної компетентності, що полягає в готовності учня приймати рішення, які б не завдавали шкоди навколишньому середовищі;
- природнича складова географічної компетентності, що ґрунтується на самостійній дослідницькій роботі щодо формування географічних знань і вмінь;

- соціально-економічна складова географічної компетентності, що ґрунтується на адаптації особистості в суспільстві, розуміння соціально-економічних процесів, як України, так і світу;

- краєзнавча складова географічної компетентності, що ґрунтується на знанні культури та природи рідного краю, формуванні емоційного образу географічних об'єктів, розумінні проблем свого регіону та шляхів їх вирішення [37].

Враховуючи вище подане, вважаємо, що основними складовими географічної компетентності учнів 10 класу є:

- вміння орієнтуватися в географічному просторі та визначати положення географічних об'єктів;

- вміння комплексно характеризувати географічні об'єкти;

- вміння користуватися географічною картою під час виконання практичних завдань;

- вміння застосовувати отримані географічні знання в повсякденному житті;

- вміння аналізувати економічні, соціальні та екологічні проблеми суспільства та розуміти їх єдність для вирішення сучасних проблем;

- вміння самостійно узагальнювати та систематизувати географічну інформацію під час проведення досліджень;

- вміння висловлювати свою думку та презентувати результати своєї роботи.

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії в старшій школі виділяють чотири рівні [19]:

Початковий рівень навчальних досягнень учнів, що характеризується частковим оволодінням учнями навчальним матеріалом, знанням основних географічних понять, розпізнаванням окремих географічних об'єктів, готовністю до сприйняття навчального матеріалу, з допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти на карті;

Середній рівень навчальних досягнень учнів, що характеризується

здатністю учня відтворювати навчальну інформацію, розуміти географічний матеріал, частково встановлювати зв'язки між вивченим, фрагментарно використовувати картографічний матеріал, робити спостереження за природними явищами та виділяти їх певні особливості;

Достатній рівень навчальних досягнень учнів, що ґрунтується на здатності учня проявляти самостійність у застосуванні здобутих знань, володіє навчальним матеріалом, веде спостереження за природними явищами, підбирає необхідні джерела отримання знань для вирішення практичних ситуацій;

Високий рівень навчальних досягнень учнів, передбачає ґрунтовне володіння та розуміння географічних понять і взаємозв'язків між ними, грамотне використання картографічного матеріалу, самостійне розв'язання творчих практичних завдань, вміння аналізувати та узагальнювати географічну інформацію та творчо її використовувати.

В закладах загальної середньої освіти функціонує 12-бальна шкала оцінювання навчальних досягнень учнів [28] (табл.1.1.).

Таблиця 1.1.

Шкала оцінювання навчальних досягнень учнів у 12-бальній системі

<i>Шкала оцінювання</i>	<i>Оцінки</i>											
	<i>Початковий рівень</i>			<i>Середній рівень</i>			<i>Достатній рівень</i>			<i>Високий рівень</i>		
12-бальна	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

В навчальній програмі [6] з географії для 10 класу подано структуру курсу, мету та завдання, орієнтовний розподіл годин за розділами, вказано види контролю (поточний та підсумковий), проте не регламентовано форми проведення оцінювання навчальних досягнень учнів.

Як представлено, в орієнтовних вимогах щодо оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти [23], оцінювання здобувачів освіти може здійснюватися в таких формах:

1). За формою організації:

- *індивідуальне,*
- *групове,*
- *фронтальне;*

2). За способом проведення:

- *– усне* (бесіда, розповідь),
- *письмове* (самостійна робота, контрольна робота, тести тощо),
- *практичне* (практична робота, проект, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, тощо).

Наразі, в умовах впровадження дистанційного навчання чи організації освітнього процесу у формі змішаного навчання, оцінювання результатів навчальних досягнень учнів доречно здійснювати в он-лайн форматі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

На нашу думку, ефективним, особливо в даних умовах, буде впровадження тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів старшої школи, оскільки його можна провести в комп'ютеризованому режимі в синхронному чи асинхронному режимі.

Як зазначають фахівці, тестування дозволяє об'єктивно визначити рівень географічних знань, вмінь і навичок учнів відповідно до навчальної програми предмету, крім того, надає можливість проаналізувати взаємозв'язок отриманих результатів і факторів, які впливають на формування знань, умінь та навичок учнів [35].

1.2. Переваги впровадження тестування в закладах загальної середньої освіти

Такий метод оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, як тестування, наразі досить широко впроваджується в закладах загальної середньої закладах.

Засобом вимірювання навчальних досягнень учнів є тест.

Поняття «тест», тлумачиться, як певний засіб, що містить визначену кількість тестових завдань, стандартизовану процедуру проведення та визначені технології опрацювання результатів, який призначений для вимірювання навчальних досягнень учнів [16].

В «Енциклопедії освіти» поняття «тест» розглядається, як сукупність завдань з навчального предмета, які дозволяють ефективно оцінити знання, вміння та навички учнів [10].

У збірнику тестових завдань з географії вказано, що тести навчальних досягнень учнів – це сконструйовані, відповідно до змісту навчального матеріалу, завдання для перевірки рівня засвоєння географічних знань, умінь та навичок учнів [11].

Тест містить сукупність тестових завдань, що повинні відповідати визначеним критеріям. Тобто, тестові завдання сконпоновано відповідно до змісту навчальної програми, тест містить вказівки щодо особливостей його виконання і оцінювання, тест пройшов апробацію. Як зазначають фахівці, тестові завдання мають відповідати таким вимогам:

- завдання повинні стосуватися однієї предметної галузі;
- завдання мають бути чіткими та зрозумілими для кожного учня;
- завдання повинні мати логічну послідовність;
- умови виконання завдань та їх оцінювання повинно бути однаковим для всіх учнів;
- результати тесту не повинні залежати від способу проведення тестування [35].

Звичайно, що тестування має свої переваги і недоліки. Серед переваг впровадження тестового контролю в закладах загальної середньої освіти відмічають [16]:

- об'єктивний спосіб оцінювання навчальних досягнень учнів;
- індивідуальний спосіб контролю навчальних досягнень учня;
- забезпечення рівних умов для всіх учасників тестування;
- створення можливостей для перевірки великого об'єму засвоєної навчальної інформації;
- скорочення часу для перевірки навчальних досягнень учнів, оскільки за певний проміжок часу можна перевірити значну кількість учнів;
- чіткі критерії оцінювання завдань.

Та, як зазначають науковці, тестовий контроль має певні недоліки, зокрема:

- велика ймовірність вгадати правильну відповідь;
- зниження розвитку усного й письмового мовлення;
- недостатнє врахування індивідуальних особливостей учнів;
- складнощі в створенні ефективних тестів [5].

Проте, впровадження незалежного зовнішнього оцінювання спонукає вчителів до використання такого методу контролю навчальних досягнень учнів, як тестування, адже потрібно сформулювати в учнів навички виконання тестових завдань різної форми. Вчителям географії доцільно застосовувати тести під час проведення, як поточного, так і тематичного контролю навчальних досягнень учнів [33].

Як зазначають фахівці [26], під час проведення тестування на уроках географії доречно використовувати роздруковані варіанти тесту, а не подавати тестові завдання у вербальному форматі, тобто для сприйняття учнями на слух, адже друкований формат дозволяє краще зрозуміти запитання. В умовах дистанційного чи змішаного навчання актуальності набуває тестування в комп'ютеризованому режимі, яке можна пройти віддалено.

Як зазначають, дослідники в галузі впровадження тестування в комп'ютеризованому режимі [31], таке тестування дозволяє реалізувати такі дидактичні принципи контролю навчальних досягнень учнів:

- індивідуальність, що передбачає перевірку та оцінювання досягнень кожного учня;
- диференційованість, що ґрунтується на можливості використання тестових завдань різного рівня складності;
- систематичність, що передбачає контроль за рівнем досягнень учнів впродовж вивчення теми чи курсу;
- тематичність, що дозволяє охоплювати всі питання теми;
- забезпечення рівних вимог до всіх учасників тестування.

Серед переваг впровадження тестування в комп'ютеризованому режимі варто відмітити:

- масовість перевірки навчальних досягнень учнів;
- отримання миттєвого результату;
- об'єктивність оцінювання результатів навчання учнів;
- економія навчального часу.

Якісне впровадження тестування в освітній процес закладів загальної середньої освіти передбачає систематичність його використання, гармонійне залучення даного методу оцінювання в структуру уроку на різних його етапах (перевірка домашнього завдання, актуалізація опорних знань, закріплення нового матеріалу), використання під час проведення різних видів контролю (поточний, тематичний, підсумковий). Ефективне опанування учнями тестових технологій на уроках географії залежить від розуміння ними алгоритмів виконання тестових завдань різних форм (закритою чи відкритою), рівня складності тестових завдань, особливостей структурування тесту, аналізування отриманих результатів тестування, опрацювання помилок учнів та обґрунтування способів їх вирішення [24].

1.3. Класифікація тестів з географії

Фахівці пропонують різні способи класифікації тестів для оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти.

Аналізуючи наявну в психолого-педагогічній літературі класифікацію тестів, ми систематизувати їх відповідно до можливості впровадження в освітній процес навчання географії в старшій школі (рис.1.1.).

Класифікація тестів з географії *за рівнями засвоєння знань та формування вмінь*:

1. Тести першого рівня засвоєння знань та формування вмінь:
 - завдання на розпізнання і відтворення географічних знань.
2. Тести другого рівня засвоєння знань та формування вмінь:
 - завдання на застосування знань;
 - завдання спрямовані на визначення рівня сформованості географічних умінь;
3. Тести третього рівня знань та формування вмінь:
 - завдання, що визначають рівень застосування аналізу і синтезу;
 - завдання на застосування знань в нестандартній ситуації.

За характером відповідей зміст тесту з географії в старшій школі подається у вигляді таких основних форм тестових завдань [4, 5]:

- тестові завдання закритої форми, що передбачає вибір однієї чи кількох правильних відповідей з числа запропонованих.
- тестові завдання відкритої форми, що ґрунтується на записі відповіді у відведеному для цього місці.

За формою організації тести з географії поділяють на індивідуальні, групові та фронтальні [13].

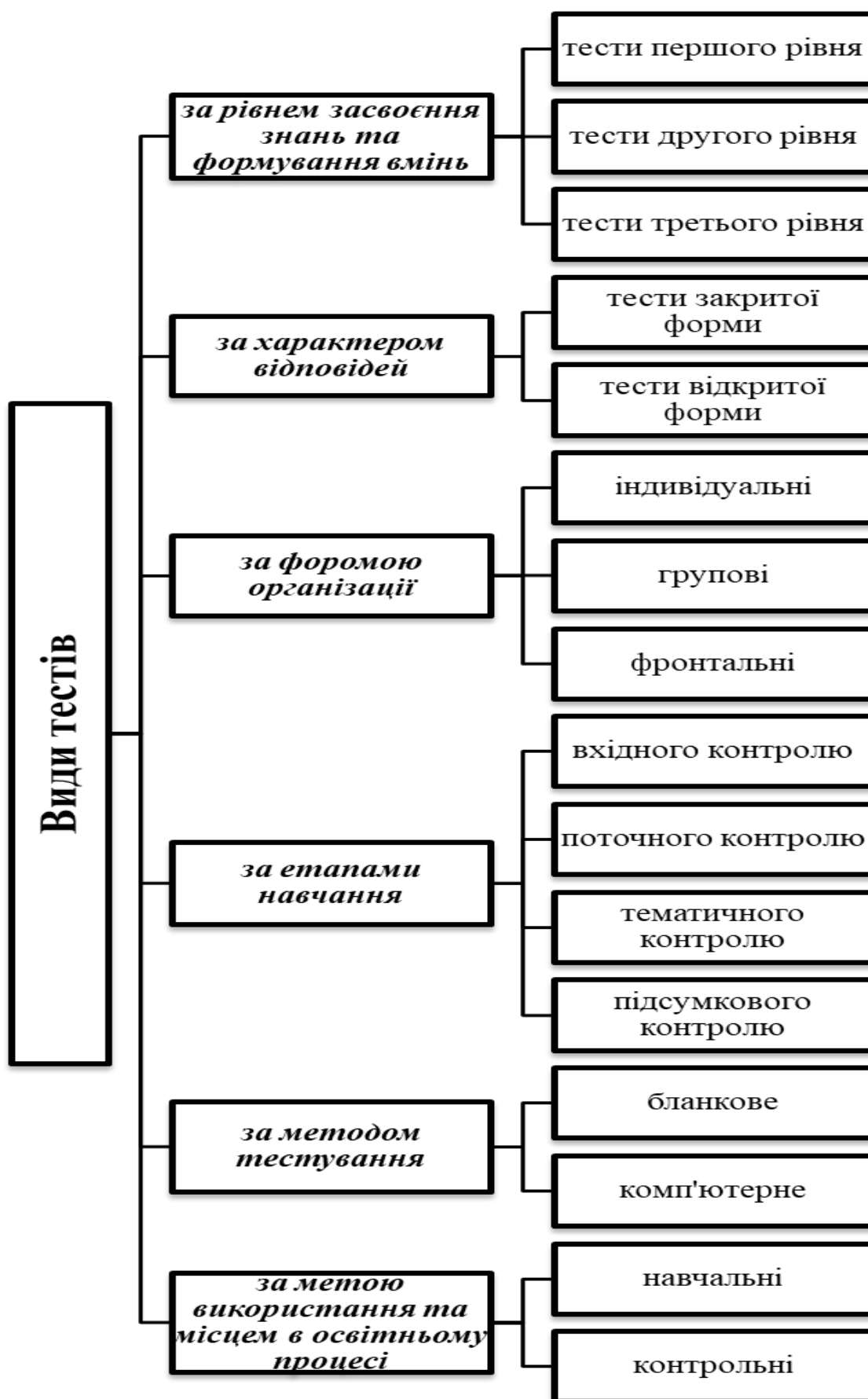

Рис1.1. Класифікація тестів

За етапами навчання тестові завдання з географії можна поділити на:

- тестові завдання для вхідного контролю, що передбачають визначення рівня географічних знань, вмінь та навиків учнів, які здобуті учнями в попередньому курсі географії;
- тестові завдання для поточного контролю, що передбачають перевірку рівня розуміння питань розділу, а відповідно, і динаміки змін рівня географічних знань учнів в процесі вивчення питань розділу;
- тестові завдання для тематичного контролю, що ґрунтуються на перевірці рівня засвоєння знань та вмінь учнів з конкретної теми курсу географії;
- тестові завдання для підсумкового контролю, що застосовуються вчителем для перевірки рівня знань учнів за семестр чи навчальний рік.

За методом тестування поділяють на:

- бланкове тестування;
- комп'ютерне тестування.

За метою використання та місцем у освітньому процесі тестування поділяють на:

- навчальні тести, що використовуються вчителем протягом вивчення певного розділу для відстежування рівня оволодіння навчальним матеріалом, виявлення прогалин в географічних знаннях з теми, закріплення вивченого матеріалу;
- контрольні тести, що застосовуються для перевірки рівня засвоєння знань та формування умінь з теми.

Впровадження тестування в освітній процес навчання географії в старшій школі створює можливості для ефективного і якісного контролю навчальних досягнень учнів та сприяє забезпеченню цілей навчання.

1.4. Функції тестування в закладах загальної середньої освіти

Контроль навчальних досягнень учнів в закладах загальної середньої освіти є невід'ємним елементом організації освітнього процесу. Проте, перевірка знань учнів є складним питанням методики навчання шкільних предметів. Як показує досвід, доречно впроваджувати різні методи контролю навчальних досягнень учнів, а саме, поєднання цих методів стимулюватиме підготовку учнів до заняття і підвищуватиме мотивацію до вивчення навчального предмета. В даному контексті, ефективним методом контролю навчальних досягнень учнів є тестовий контроль, що зазвичай, застосовується вчителями для проведення поточного, тематичного та підсумкового оцінювання знань учнів.

Тестування виконує в освітньому процесі наступні функції:

- навчальна функція, яка полягає в підготовці учнів до тестового контролю, узагальненні предметних знань та вмінь;
- мотиваційна функція, що ґрунтується на бажанні в учнів покращити свої результати;
- контролююча функція, яка передбачає визначення рівня навчальних досягнень здобувачів середньої освіти на певному етапі освітнього процесу.
- оцінювальна функція, що регламентується оцінюванням навчальних досягнень учнів з географії;
- виховна функція, передбачає формування уваги учнів, виховання навиків щодо досягнення певної мети, здатності оцінювати свої предметні результати;
- розвивальна функція, що ґрунтується на бажанні в учнів покращити свої результати [5].

Тестовий контроль дозволяє вчителю за досить короткий час перевірити знання учнів з певної теми навчальної програми географії. Тест з географії є короткотривалим оцінювальним випробування, що проводиться одночасно для всього класу і забезпечує однакові умови для його

проходження.

На нашу думку, основними завданнями тестування з географії в закладі загальної середньої освіти є:

- формування цілісного уявлення про сучасний стан системи географічної освіти;
- систематизація результатів тестування для модернізації змісту географічної освіти;
- забезпечення отримання інформації щодо ефективності впроваджених методів та засобів навчання в шкільний курс географії;
- забезпечення аналізу за результатами навчальних досягнень учнів та прогнозування шляхів формування географічних компетентностей учнів.

Вважаємо, що тестовий контроль дозволяє успішно реалізувати функції контролю навчальних досягнень учнів.

Висновки до розділу 1

Проаналізовано навчальну програму шкільного курсу географії для старшої школи щодо визначення змісту навчання географії в старшій школі та встановлено, що мета навчання ґрунтується на формуванні компетентної особистості, яка розуміє географічну картину світу з урахуванням сучасних геополітичних, соціальних, економічних та екологічних аспектів. Оцінювання навчальних досягнень учнів передбачає систематичний контроль за рівнем засвоєння знань та вмінь учнів з курсу географії 10 класу.

Розглянуто переваги впровадження тестування в освітній процес закладів загальної середньої освіти та виявлено, що тестування є ефективною формою оцінювання навчальних досягнень учнів з географії, що забезпечує об'єктивність процесу оцінювання та індивідуальний підхід до перевірки та контролю рівня засвоєння географічних знань та умінь учня; створює рівні умови для учнів, дозволяє перевірити великий об'єм навчальної інформації, скорочує час на перевірку знань та вмінь учнів та дає можливість отримати миттєвий результат за умови он-лайн проведення.

Досліджено класифікацію тестів для оцінювання навчальних досягнень учнів старшої школи та виокремлено такі види: за рівнями засвоєння знань та формування вмінь, за характером відповідей, за формою організації, за етапами навчання, за методом тестування, за метою використання та місцем у освітньому процесі. Сукупність впровадження різноманітних тестів забезпечує ефективний спосіб контролю навчальних досягнень учнів.

Розглянули функції тестування в освітньому процесі навчання географії та виявили, що тестовий контроль навчальних досягнень учнів стимулює учнів до самостійної навчальної діяльності та покращення результатів навчання, формує навички контролю за власною навчальною діяльністю.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

2.1. Етапи конструювання тестів з географії

Етапи конструювання тестів з географії:

- перший етап: формулювання мети тесту з географії, вибір виду тесту, аналізування змісту навчального матеріалу та структурування тесту, визначення кількості завдань та тривалості їх виконання, створення тестових завдань,
- другий етап: апробація тесту.
- третій етап: покращення якості тесту (за необхідності).

Перший етап конструювання тесту з географії характеризується формулюванням мети тестування з урахуванням виду контролю навчальних досягнень учнів, тобто, чи це вхідний, чи поточний, чи тематичний, чи підсумковий контроль, адже кожен вид контролю має свою освітню мету. Вхідний контроль з географії дозволяє виявити підготовленість учнів до засвоєння нового навчального матеріалу. Поточний контроль з географії дозволяє дослідити рівень засвоєння географічних знань і формування вмінь учнів на певному етапі вивчення навчального матеріалу розділу, тобто вчитель діагностує рівень засвоєння матеріалу з метою корегування методів і засобів навчання для покращення результатів навчання. Тематичний контроль з географії полягає в оцінюванні навчальних досягнень учнів з певного розділу курсу географії старшої школи. Підсумковий контроль з географії полягає в оцінюванні результатів навчання учнів з певного курсу та характеризується сформованістю їхніх предметних (географічних) і ключових компетентностей визначених навчальною програмою предмету «Географія. 10 клас»[35].

Визначивши мету тестування для оцінювання навчальних досягнень

учнів з географії в 10 класі, вибирається вид тесту. А тоді аналізується зміст певної теми курсу географії 10 класу, для того щоб визначити, які географічні знання та уміння будуть оцінюватися. Даний змістовий аналіз навчального матеріалу дозволяє визначити структуру тесту з географії та концепцію розміщення тестових завдань, наприклад, за рівнями засвоєння, за складністю виконання, тощо [35].

Тоді, вчитель визначає кількість тестових завдань, які дозволять повноцінно оцінити рівень засвоєння знань та формування вмінь учнів з конкретного навчального матеріалу, а потім встановлюється тривалість виконання тесту.

Наприклад, орієнтовна специфіка тесту для тематичного контролю з теми «Країни Африки» 10 класу може мати таку структуру (таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1.

Орієнтовна специфіка тесту для тематичного контролю з теми
«Країни Африки» в 10 класі

Компоненти змісту навчального матеріалу з теми	Кількість завдань (за рівнями)		
	I рівень	II рівень	III рівень
Країни Африки, найбільші міста країн, промислові райони, найбільші морські порти, аеропорти, фінансові й туристичні центри країн	2	3	1
Особливості структури економіки країн та види діяльності країн	2	2	2

Зорієнтувавшись щодо специфіки тесту вчитель географії працює над створенням тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів з теми. При конструюванні тесту вчитель географії може самостійно підготувати завдання, використати збірники тестів чи он-лайн платформи з розробленими тестовими завданнями (наприклад, «На урок», «Всеосвіта»

тощо). При конструюванні тесту для оцінювання навчальних досягнень учнів з теми «Країни Африки» ми використали наявні розробки вчителів географії [18], лише змінивши стратегію подання завдань, а саме врахувавши складність виконання завдань, тобто від простіших до складніших.

Другий етап конструювання тесту з географії для контролю та перевірки навчальних досягнень учнів характеризується його апробацією. Тобто, вчитель проводить тестування в певному класі та визначає характеристики тесту, а саме: мінімальна кількість балів, середній показник балів і максимальна кількість балів отриманих учнями; трудність виконання певних завдань. Тоді вчитель географії аналізує результати тестування і, за необхідності, здійснює корегування деяких тестових завдань. Тобто, апробація відбувається в перший рік створення тесту, а надалі на основі аналізу помилок, за необхідності, доопрацьовуються завдання або залишаються незмінними.

Третій етап конструювання тесту з географії для старшої школи полягає в покращенні якості тесту за результатами проведеного тестування. Тобто, в деяких завданнях можуть бути дещо змінені висловлювання, може бути змінений порядок представлення завдань в тесті, можуть додаватися нові завдання [35].

Аналіз вище зазначених етапів конструювання тесту, спонукає нас до розроблення системи тестування як форми оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в старшій школі (рис.2.1.).

Рис.2.1. Система тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі

Як зазначено вище, мета тестування передбачає вибір виду тесту, як форми контролю навчальних досягнень учнів. Тому доречно зауважити, що розрізняють такі види контролю навчальних досягнень учнів з географії в старшій школі: вхідний, поточний, тематичний та підсумковий (рис.2.2.).

Вхідний контроль проводиться вчителем для оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з метою виокремлення для себе ефективних методів та засобів навчання, які б забезпечили в подальшому високий результат навчальний досягнень учнів.

Рис.2.2. Види контролю навчальних досягнень учнів

Поточний контроль навчальних досягнень учнів з географії проводився упродовж вивчення тем розділу для визначення динаміки рівня знань та вмінь учнів. Виконання тестових завдань для поточного контролю навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі доречно проводити на різних етапах уроку та виділяти на проходження тесту не більш як 10 хвилин. Відповідно, тестові завдання не варто робити дуже складними, доречно сконцентруватися на тестових завданнях закритої форми [24].

Тематичний контроль проводився для оцінювання рівня засвоєння знань та формування вмінь та навиків учнів з географії, що визначені навчальною програмою. Проведення тестування, як методу тематичного контролю, дозволяє отримати об'єктивні та точні дані про навчальні досягнення учнів [33].

Підсумковий контроль в 10 класі спрямований на оцінювання рівня засвоєння учнями змісту всіх розділів навчальної програми з географії та сформованості їхньої географічної компетентності.

2.2. Форми побудови тестових завдань з географії

Як зазначають фахівці [5], тест повинен складатися із системи об'єднаних завдань, які пов'язані між собою, тобто належать до одного курсу географії, розділу навчальної програми чи теми. Тест з географії визначається за складом, цілісністю й структурою.

Відповідно, *за складом* тест повинен включати:

- правила виконання тестових завдань;
- тестові завдання;
- кількість балів за виконання кожного тестового завдання;
- термін виконання тестових завдань;
- вказівки щодо інтерпретації тестових результатів [5].

За цілісністю, тест повинен містити взаємопов'язані предметні завдання та підпорядковуватися визначеним оцінювальним критеріям.

За структурою, тест містить предметні завдання, що пов'язані між собою. У предметному тесті для оцінювання навчальних досягнень учнів завдання подаються в міру підвищення їхньої складності.

Якість розробленого предметного тесту визначається його валідністю. Валідність характеризується визначеністю тестових результатів для реалізації навчальної мети проведеного тестування. Безперечно, що на валідність предметного тесту впливає якість та кількість визначених для тестування завдань, ступінь повноти охоплення навчального змісту предмету, розподіл тестових завдань за складністю [5].

Та все ж таки вчитель географії повинен вміти самостійно складати тести дотримуючись певних правил, зокрема [16]:

- умова завдання повинна бути сформульована чітко та лаконічно;
- тестове завдання має оцінювати досягнення навчальної цілі;
- тестове завдання має перевіряти відповідний рівень знань і вмінь учнів;
- інформація, що представлена в певному завданні, не повинна давати

відповідь на інше завдання;

- завдання мають відповідати віковим особливостям учнів.

Перший спосіб конструювання тесту з географії передбачає розроблення тестових завдань згідно з вибраним видом тесту на основі визначеної мети проведення тестування.

Вчитель має спочатку вибрати форму подання тестових завдань, тобто, це завдання закритою форми чи відкритої форми (рис.2.3.).

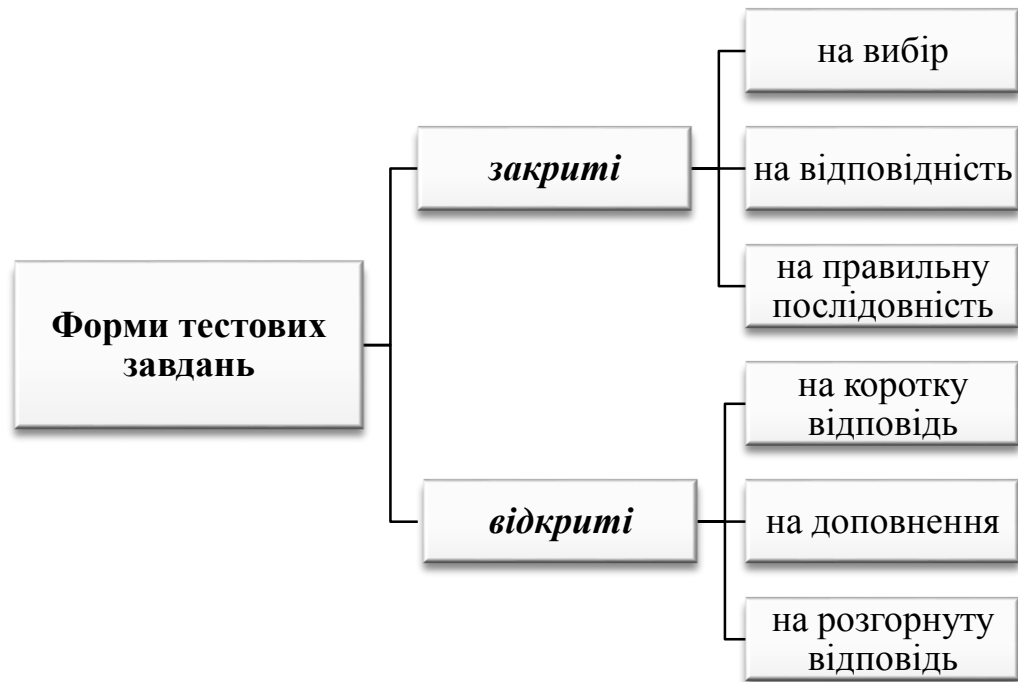

Рис.2.3. Класифікація форм подання тестових завдань

Тестові завдання закритої форми передбачають, що варіанти відповідей надаються.

Розрізняють такі тестові завдання закритої форми:

- завдання на вибір правильної відповіді;
- завдання на відповідність;
- завдання на правильну послідовність.

Тестові завдання закритої форми з географії формулюють у вигляді стверджувального речення.

Тестові завдання на вибір передбачають перелік можливих варіантів відповідей, а учневі потрібно вибрати одну або декілька правильних

відповідей. Як зазначають фахівці, чим більше варіантів правильних відповідей, тим менша вірогідність вгадування правильної відповіді.

Тестові завдання на відповідність, передбачають встановлення відповідності між правою і лівою частинами завдання, а відповідь потрібно записати у формі правильної комбінації цифр і букв [13].

Тестові завдання на правильну послідовність, ґрунтуються на перевірці порядку дій, знанні географічних термінів. Наприклад, «Із запропонованого переліку слів складіть визначення» [13].

Тестові завдання відкритої форми – це завдання, які не мають варіантів відповідей. Учень повинен самостійно сформулювати відповідь на тестове запитання та оформити її.

До тестових завдань відкритої форми відносять:

- завдання на коротку відповідь;
- завдання на доповнення;
- завдання на розгорнуту відповідь [16].

Варто відмітити, загальні вимоги до тестових завдань з географії:

1. Основні складові тесту з географії [17]:

- інструкція;
- тестові завдання;
- варіанти відповідей;
- критерії оцінювання тестових завдань.

2. Основні методичні вимоги до складання тестових завдань з географії:

- відповідність інструкції представленим формам тестових завдань;
- правильне формулювання завдання;
- наявність у відповідях, як правильних відповідей, так і неправильних (дистракторів);
- наявність місця для відповіді;
- єдині правила оцінювання відповідей.

Наведемо приклади тестових завдань різної форми з географії для учнів

10 класу (табл. 2.2.)

Таблиця 2.2.

Приклади тестових завдань різної форми з географії для учнів 10 класу

Форма тестових завдань	Приклади тестових завдань																				
Закрита форма																					
завдання на вибір	<p><i>Виберіть державу з федеративним устроєм:</i></p> <p>А. Італія; Б. Японія; В. США; Г. Франція.</p>																				
завдання на відповідність	<p><i>Установіть відповідність між країною та її місцем у світі щодо площі території:</i></p> <table border="1"> <tr> <td>А. Китай</td> <td>1. П'яте</td> <td>А</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Б. Індія</td> <td>2. Десяте</td> <td>Б</td> <td></td> </tr> <tr> <td>В. США</td> <td>3. Третє</td> <td>В</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Г. Бразилія</td> <td>4. Четверте</td> <td>Г</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>5. Сьоме</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	А. Китай	1. П'яте	А		Б. Індія	2. Десяте	Б		В. США	3. Третє	В		Г. Бразилія	4. Четверте	Г			5. Сьоме		
А. Китай	1. П'яте	А																			
Б. Індія	2. Десяте	Б																			
В. США	3. Третє	В																			
Г. Бразилія	4. Четверте	Г																			
	5. Сьоме																				
завдання на правильну послідовність	<p><i>Із запропонованого переліку слів складіть визначення: Глобалізація – це _____</i></p> <p><i>...інтеграції, політичної, процес, і, економічної, уніфікації, всесвітньої, культурної, та,</i></p>																				
Відкрита форма																					
завдання на коротку відповідь	<p><i>Прочитайте визначення і дайте відповідь: «Спільне здійснення влади над однією територією кількома державами». Слово впишіть в клітинки знизу.</i></p> <table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																				

<i>завдання на доповнення</i>	<i>Доповніть визначення необхідними словами: Колонія – країна чи _____, що перебуває під владою _____ держави, не має _____ самостійності й управління якою здійснюється на основі _____ режиму.</i>
<i>завдання на розгорнуту відповідь</i>	<i>Проаналізуйте ознаки економіко-географічного положення країн Європи та зазначте чи є вони вигідними.</i>

Аналізуючи таблиця 2.2., можемо зробити висновок, що завдання відкритої форми ґрунтуються на самостійному формулюванні учнем правильних відповідей. Та все ж таки завдання на коротку відповідь та завдання на доповнення характеризуються певним регулюванням відповіді, тоді як завдання на розгорнуту відповідь передбачаю свободу учнів у формулюванні відповіді.

2.3. Рівні оцінювання результатів навчання учнів з географії

Плануючи цілі уроку з географії, підбираючи ефективні методи і засоби засвоєння змісту навчального матеріалу та оцінювання результатів навчання вчитель спирається на таксономію Б. Блума [4]. Згідно даної теорії, предметні (географічні) знання учнів є найпростішим рівнем досягнення навчальних цілей та очікуваних результатів навчання. Наступні два рівні (розуміння, застосування) є результатами середнього рівня, тоді як, інші три (аналіз, синтез, оцінювання) вже є результатами високого рівня досягнень учнів (рис.2.4.) [27].

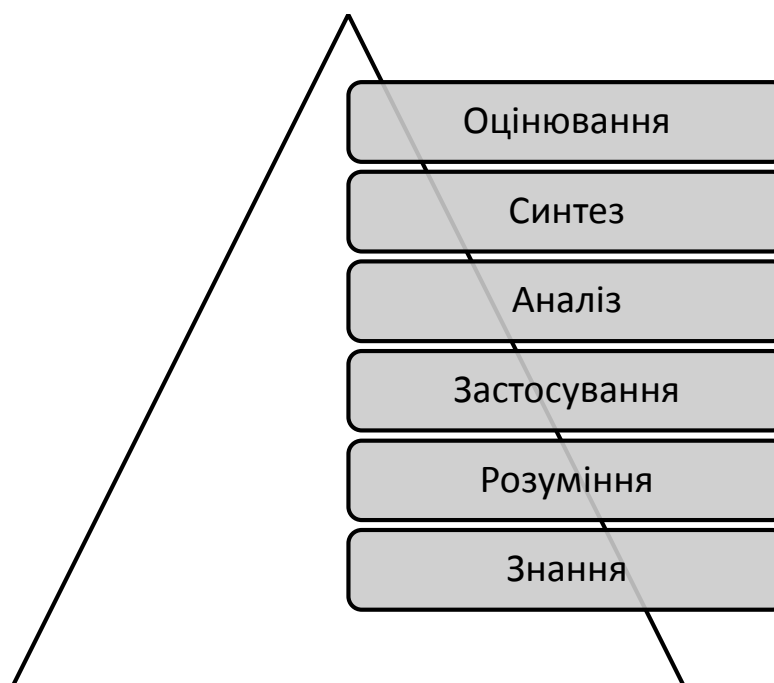

Рис.2.4. Таксономія Б.Блума

В розгорнутому вигляді систему Б. Блума щодо відповідності навчальної мети та результатів навчання учнів з географії можна подати в такий спосіб (таблиця 2.3.).

Таксономія навчальних цілей та результатів навчання Б. Блума

Навчальна мета	Результат навчання
Знання	запам'ятовування і відтворення навчальної інформації згідно змісту навчальної програми
Розуміння	сприйняття географічної інформації, встановлення зв'язку одного географічного матеріалу з іншим, представлення матеріалу в іншій формі, наприклад, перетворити із словесної форми в графічну
Застосування	використання наявних географічних знань в нових умовах
Аналіз	розділення наявної географічної інформації на окремі складові, порівняння їх, встановлення зв'язків між ними, осмислення логіки щодо принципів організації цілого
Синтез	творче поєднання частин географічної інформації у щось нове
Оцінювання	формулювання учнями кількісних або якісних оцінок, ціннісних суджень

Враховуючи рівні результатів навчання, що представлені в таблиці 2.3., вважаємо, що навчально-пізнавальна діяльність учнів на уроках географії повинна бути спрямована не лише на запам'ятовування основних географічних понять, термінів та теорій, а й на застосування цих знань для вирішення проблемних питань теми уроку, на аналіз та синтез навчальної інформації отриманої під час вивчення нової теми.

Використання таксономії Б. Блума в шкільному курсі географії під час розробки тестових завдань передбачає правильне формулювання навчально-пізнавальних завдань, що стимулюватиме мислення учнів.

Як зазначають фахівці, запитання на запам'ятовування географічної

інформації, пов'язані з такими питальними словами, як «що таке...?», «де...?» і «коли...?», тобто це найнижчий рівень запитань. Коли вчитель формулює завдання таким чином: «Які причини...?», «У чому схожість.....?», «У чому зв'язок між...?» й т. д., він скеровує учнів на критичне осмислення навчальної інформації, тобто на засвоєння інформації на більш високому рівні [27].

Запитання на запам'ятовування і відтворення географічної інформації, фактично передбачають відтворення навчальної інформації в тому ж вигляді, в якому учень її отримав. Такі питання дозволяють перевірити знання учнів з теми, але вони не стимулюють учнів до осмислення інформації, а лише тренують пам'ять.

Запитання на розуміння інформації ґрунтуються на розкритті зв'язків між географічними поняттями, географічними фактами та ідеями. Такі питання стимулюють учнів до трансформації словесного опису навчального матеріалу в іншу форму, наприклад, графічну.

Запитання на застосування інформації ґрунтуються на здатності учнів застосувати відому їм географічну інформацію в нових ситуаціях. Такі запитання потребують вирішення практичних ситуацій.

Запитання на аналіз інформації полягають у здатності учня розділити засвоєний навчальний матеріал на окремі елементи. Такі запитання потребують вміння досліджувати причини певних дій, встановлювати зв'язки між ними.

Запитання на синтез ґрунтуються на здатності учня скомпонувати елементи географічних знань таким чином, щоб отримати цілісне уявлення. Зазвичай, такі запитання творчого характеру, вирішення яких, потребує застосування знань з різних шкільних предметів.

Запитання на оцінювання пропонуються учням з метою висловлення ними свого ставлення до певної географічної події чи факту.

Розглянемо, як формулювати запитання для контроль навчальних досягнень учнів за таксономією Б.Блума на уроках географії, в більш

детальному вигляді (таблиця 2.4) [27].

Таблиця 2.4.

**Формулювання тестових запитань за рівнями таксономії Б. Блума
(на прикладі розділу «Океанія», 10 клас)**

<i>Рівень мислення</i>	<i>Питальні слова за допомогою яких формулюється запитання рівня</i>	<i>Дієслова, з використанням яких можна побудувати діяльність учнів на різному рівні мислення</i>	<i>Приклад (на прикладі розділу «Океанія»)</i>
Здобуття знань	Де...? Ким...? Коли...? Скільки...?	Перекажіть, перерахуйте, назвіть, розкажіть, повторіть, знайдіть, визначте, складіть список, відтворіть	Назвіть найбільшу країну Океанії?
Розуміння інформації	Як ви розумієте....? Як передати іншими словами....? Що ви довідалися....?	Опишіть, оберіть, розташуйте, підкресліть	Оберіть перелік експортних товарів Австралії (подається перелік)
Застосування інформації	В яких ситуаціях можна застосувати...? Чим може бути корисне...?	Поясніть, застосуйте, продемонструйте, проілюструйте, розрахуйте, складіть	Складіть порівняльну характеристику Нової Зеландії і Австралії за визначеним планом.

Аналіз	З чого складається...? Що спільного між...? Як пов'язані...? Які причини....?	Встановіть послідовність, порівняйте, визначте причини, структуруйте, розділіть	Які причини неповторності органічного світу Океанії?
Синтез	Поясніть, чому..? Чому ви вважаєте...? Який висновок можна зробити...? Як зробити....?	Складіть, узагальніть, згрупуйте, підготуйте, запропонуйте, об'єднайте, розробіть, встановіть	Чому, на вашу думку, Австралія за короткий проміжок часу перетворилася з аграрно-сировинної на економічно розвинену країну?
Оцінювання	Чи ефективно...? Чи згодні ви, що...? Які переваги...? Які недоліки...?	Обґрунтуйте, перевірте, порівняйте, доведіть, переконайте, порекомендуйте	Які позитивні і негативні аспекти віддаленості Австралії від інших країн світу?

Дієслова, які представлені в таблиці 2.4., можуть застосовуватися вчителем географії під час формулювання навчально-пізнавальних завдань для розроблення тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів.

2.4. Приклади тестових завдань з географії для оцінювання навчальних досягнень учнів в 10 класі

Як зазначено в навчальній програмі [6], вивчення курсу «Географія: регіони та країни» у 10 класі передбачає використання таких видів контролю: поточний контроль – це контроль навчальних досягнень учнів під час вивчення певної теми, який може реалізовуватися в таких формах: усне опитування, тестування, самостійна робота, практична робота, захисти проектів тощо; підсумковий контроль – це контроль навчальних досягнень учнів, який проводиться наприкінці вивчення розділу та реалізовується у формах: усне опитування, письмова контрольна робота, тестування тощо.

В умовах інформатизації освітнього процесу з географії в закладах загальної середньої освіти та впровадження змішаного навчання виникає необхідність застосування тестів, як засобу швидкого та ефективного оцінювання учнів. Тому вважаємо, за необхідне, проаналізувати наявні посібники з тестового контролю навчальних досягнень учнів з географії.

Аналіз посібника «Вся географія в тестах. (10 клас)» (авторський колектив: С.Г.Мойсеєва, О.Д.Епов, Л.Є.Епова, О.А.Бондаренко), дозволяє констатувати, що авторами розроблено різноманітні тестові завдання для перевірки знань учнів з кожного розділу курсу географії 10 класу. Тестові завдання структуровані та темами та подані певними блоками: 1-15 завдання – має чотири відповіді, одна з яких правильна; 16-30 завдання – передбачає встановлення відповідності; 31-35 – має чотири відповіді, одна з яких правильна; 36-40 – передбачає відповідь на подане питання одним словом та написання даного слова в поданих клітинках; 40-44 – передбачає позначення правильності чи неправильності наведеного твердження; 45-50 – передбачає певні обчислення, запис розв’язання не вимагається, лише відповідь. Тобто, кожен розділ вміщує 50 різнопланових тестових завдань. Як зазначають автори, подані тестові завдання дозволяють моніторити знання та вміння учнів з курсу географії 10 класу [21].

Посібник «Географія: Тести. 6–10 класи» (автори-укладачі: Безуглий В.В., Дук Н.М) містить тести, як закритої, так і відкритої форми, що дозволяє перевірити знання та вміння учнів з навчального матеріалу визначеного програмою [1].

Доречним є використання посібника «Географія. Збірник тестових завдань» (автори: Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р.) для учнів закладів загальної середньої освіти, оскільки він містить тестові завдання різних рівнів складності, відповідно, до змісту навчальної програми. Крім того, в посібнику подано варіанти комплексних тестових завдань з географії, які структуровані відповідно до тесту зовнішнього незалежного тестування, що дозволяє учням перевірити власний рівень знань [15].

Звичайно, що нами проаналізовано і підручники з географії для 10 класу з метою виявлення завдань для перевірки навчальних досягнень учнів. Зокрема, в підручнику «Безуглий В.В., Лисичарова Г.О. Географія (рівень стандарту): підруч. для 10 кл» [2] є рубрика «Перевір себе», де подано тестові завдання до розділу.

В кінці кожного параграфу є рубрика «Завдання та запитання». Також в підручнику подано орієнтовні теми для дослідження.

В підручнику [2], подано тестові завдання таких форм:

1. Тестові завдання закритої форми:

- тести з однією правильною відповіддю;
- тести з кількома правильними відповідями;
- тести на встановлення відповідності.

2. Тестові завдання відкритої форми:

- тести з пропущеними відповідями (завдання на доповнення).

У проаналізованому підручнику [2] до розділів подано різну кількість тестових завдань, їх кількість та розподіл за формами подано в таблиці 2.6.

Кількість і розподіл тестових завдань у підручнику географії для 10 класу

Форми тестових завдань	Кількість тестових завдань до розділу					
	<i>Європа</i>	<i>Азія</i>	<i>Океанія</i>	<i>Америка</i>	<i>Африка</i>	<i>Україна в міжнародно му просторі</i>
<i>Загальна кількість тестових завдань</i>	20	21	14	21	19	-
<i>Тестові завдання закритої форми:</i>	16	16	11	16	14	-
- тести з однією правильною відповіддю	9	9	5	8	6	-
- тести з кількома правильними відповідями	7	4	3	5	5	-
- тести на встановлення відповідності		3	3	3	3	-
<i>Тестові завдання відкритої форми</i>	4	5	3	5	5	-
- тести з пропущеними відповідями (завдання на доповнення)	4	5	3	5	5	-

Аналізуючи таблицю 2.6. відмічаємо, що в підручнику найбільше тестових завдань на вибір однієї правильної відповіді із запропонованих 4-5 варіантів відповідей. Враховуючи це, вважаємо за необхідне проаналізувати позитивні і негативні сторони таких форм тестових завдань (табл.2.7.).

Таблиця 2.7.

**Позитивні та негативні сторони тестових завдань з однією
правильною відповіддю**

<i>Позитивні сторони</i>	<i>Негативні сторони</i>
тестові завдання структуровані та чіткі	складання тестових завдань потребує значних затрат часу
оцінювання результатів навчання швидко та об'єктивне	складно знайти найбільш правдоподібні неправильні відповіді
вимірювання результати навчання від простих питань до перевірки рівня розуміння складних географічних процесів	зазвичай, такі завдання перевіряють початковий рівень географічних знань учнів
неправильні варіанти відповідей дозволяють отримати відомості про рівень сформованості географічних знань і вмінь учнів	навички читання учнів можуть вплинути на результати тестування
менша вірогідність вгадування порівняно із завданнями, які мають декілька правильних відповідей	тестові завдання даної форми неефективні для оцінювання географічних вмінь щодо вирішення проблеми

Для прикладу нами проаналізовано «Розділ V. Африка», в цьому розділі виділяють дві теми «Загальна характеристика Африки» та «Країни Африки». На вивчення розділу в програмі орієнтовано виділено 5 годин.

До даного розділу, в підручнику, подано тестові завдання, а саме:

Тестові завдання закритої форми:

- тести з однією правильною відповіддю;
- тести з кількома правильними відповідями;
- тести на встановлення відповідності.

Тестові завдання відкритої форми:

- тести з пропущеними відповідями (завдання на доповнення).

Загальна кількість тестових завдань поданих в підручнику [2] до розділу складає - 19, з них: завдань закритої форми -14 (74%), завдань відкритої форми -5 (26%).

Рис. 2.5. Розподіл тестових завдань до розділу «Африка» за формами у підручнику географії 10 класу

Вважаємо, що варто було б розширити різноманітність форм тестових завдань, доповнивши ще тестовими завданнями відкритої форми.

Нами запропоновано приклади тестових завдань різної форми для оцінювання знань та вмінь учнів з теми «Країни Африки».

**Приклади тестових завдань різної форми для оцінювання знань
учнів з теми «Загальна характеристика Африки»**

Форма тестових завдань	Приклади тестових завдань																				
Закрита форма																					
завдання на вибір	<p>Який субрегіон Африки неоднорідний в економічному плані та на нього припадає 2/3 світового поголів'я верблюдів:</p> <p>А. Західний; Б. Східний; В. Північний; Г. Центральний.</p>																				
завдання на відповідність	<p>Установіть відповідність між субрегіонами Африки та країнами, які до них входять:</p> <table border="1" data-bbox="659 992 1477 1267"> <tbody> <tr> <td data-bbox="659 992 967 1048">А. Північний</td> <td data-bbox="967 992 1270 1048">1. Нігерія</td> <td data-bbox="1270 992 1366 1048">А</td> <td data-bbox="1366 992 1477 1048"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="659 1048 967 1104">Б. Південний</td> <td data-bbox="967 1048 1270 1104">2. ДР Конго</td> <td data-bbox="1270 1048 1366 1104">Б</td> <td data-bbox="1366 1048 1477 1104"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="659 1104 967 1160">В. Західний</td> <td data-bbox="967 1104 1270 1160">3. Намібія</td> <td data-bbox="1270 1104 1366 1160">В</td> <td data-bbox="1366 1104 1477 1160"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="659 1160 967 1216">Г. Східний</td> <td data-bbox="967 1160 1270 1216">4. Мозамбик</td> <td data-bbox="1270 1160 1366 1216">Г</td> <td data-bbox="1366 1160 1477 1216"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="659 1216 967 1267">Д. Центральний</td> <td data-bbox="967 1216 1270 1267"></td> <td data-bbox="1270 1216 1366 1267">Д.</td> <td data-bbox="1366 1216 1477 1267"></td> </tr> </tbody> </table>	А. Північний	1. Нігерія	А		Б. Південний	2. ДР Конго	Б		В. Західний	3. Намібія	В		Г. Східний	4. Мозамбик	Г		Д. Центральний		Д.	
А. Північний	1. Нігерія	А																			
Б. Південний	2. ДР Конго	Б																			
В. Західний	3. Намібія	В																			
Г. Східний	4. Мозамбик	Г																			
Д. Центральний		Д.																			
завдання на правильну послідовність	<p>Розставте країни за розмірами території (від найбільшої площі до найменшої): _____ Марокко, Алжир, Гвінея, Судан, Єгипет</p>																				
Відкрита форма																					
завдання на коротку відповідь	<p>Прочитайте визначення і дайте відповідь: «Країна, що виробляє 40% промислової продукції континенту, спеціалізується на видобутку вугілля, золота алмазів». Слово впишіть в клітинки знизу.</p> <table border="1" data-bbox="659 1753 1270 1809"> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>								
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>										
завдання на доповнення	<p>Доповніть визначення необхідними словами: Нині в Африці налічується близько _____ країн, з яких _____ є незалежними державами.</p>																				
завдання на розгорнуту відповідь	<p>Охарактеризуйте _____ мінерально-ресурсний потенціал Африки.</p>																				

В додатках (додаток А) подано тест для перевірки знань і вмінь учнів з теми «Країни Африки».

Вважаємо, що для перевірки географічних знань та вмінь учнів з теми доцільно застосовувати готові тестові завдання, які представлені в навчальних посібниках з географії, розміщені на електронних ресурсах чи розробляти власні тематичні тести з урахуванням мети навчання географії в старшій школі та змісту навчального предмету.

Наразі розроблено он-лайн тести з географії, зокрема на сайті «На урок» [22], які вчитель може використати в своїй педагогічній діяльності.

Висновки до розділу 2

Вивчено етапи конструювання тестів з географії та встановлено, що виділяють три взаємопов'язані етапи, які передбачають визначення мети тесту з географії, підбір виду тесту відповідно до мети, аналіз змісту навчальної програми щодо вивчення питань теми, структурування тестових завдань, вибір оптимальної кількості тестових завдань для ефективного оцінювання навчальних досягнень учнів, визначення тривалості виконання тесту, створення тестових завдань відповідно до змісту навчальної програми, апробація тесту, покращення якості тесту (за необхідності).

Охарактеризовано форми побудови тестових завдань з географії та виділено такі: тестові завдання закритої форми, що містять варіанти відповідей та тестові завдання відкритої форми, що передбачають самостійне подання відповіді на питання тесту.

Встановлено, що розробляючи тестові завдання доречно спиратися на таксономію Б.Блума, яка передбачає спрямованість не лише на запам'ятовування навчальної інформації, а на застосування цих знань, вміння їх аналізувати та узагальнювати при виконанні практичних завдань.

На основі проаналізованих форм представлення тестових завдань розроблено приклади тестових завдань різної форми для оцінювання навчальних досягнень учнів з теми «Загальна характеристика Африки».

РОЗДІЛ 3. ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕСТУВАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Тестові технології оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в комп'ютеризованому режимі

Аналізуючи форми проведення тестування з географії в закладах загальної середньої освіти можна виділити [8]:

- усна форма, що передбачає повторення вчителем тестового завдання декілька разів, а учні позначають на своїх бланках відповіді;
- письмова форма, ґрунтується на отриманні учнями роздрукованих бланків тестових завдання, де вони позначають відповіді;
- комп'ютеризована форма, що передбачає індивідуальне виконання учнями завдань на комп'ютері в он-лайн форматі в синхронному режимі чи в асинхронному режимі.

Наразі, в умовах дистанційного чи змішаного навчання, тестування навчальних досягнень учнів з географії проводиться вчителями в комп'ютеризованій формі.

Проведення комп'ютерного тестування для оцінювання рівня знань і вмінь з географії набуває все більшого поширення в освітньому процесі, оскільки автоматизує отримання результатів, дозволяє встановлювати обмеженість в часі для проходження тесту в цілому, так і для виконання кожного завдання, дозволяє переглянути таблицю результативності відповідей учнів на конкретне з метою їх подальшого коригування освітнього процесу.

Важливим чинником проведення оцінювання учнів в комп'ютеризованому режимі є підключення до мережі Інтернет.

Основними перевагами комп'ютеризованого тестування з географії є:

- можливість проведення тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів в режимі реального часу з будь-якої точки світу, де є доступ

до мережі Інтернет;

- миттєве оброблення результатів тестування та отримання звітності;
- об'єктивність оцінювання знань та вмінь учнів, що досягається автоматичністю процесу тестування без врахування суб'єктивної думки вчителя;
- конфіденційність результатів тестування, адже доступ до результатів є лише у вчителя;
- збереження звітів тестування учнів у вигляді файлових даних;
- комфортні умови для проведення тестування, адже може відбуватися в будь-який час;
- можливість охоплення широкого кола питань [34].

Як зазначає Г. Горда [8], комп'ютеризоване тестування має певний недолік, а саме відсутність безпосереднього контакту з учнем, але цей факт не перекреслює тих позитивних моментів, які наведені вище щодо переваг такого тестування.

Наразі, вчитель географії може скористатися Інтернет-ресурсом «На урок», де розміщено онлайн-тести з навчального предмету для перевірки знань учнів з певної теми або створити власний тест на цьому ресурсі [22]. Даний ресурс має простий та зручний інтерфейс (рис. 3.1. та рис.3.2.)

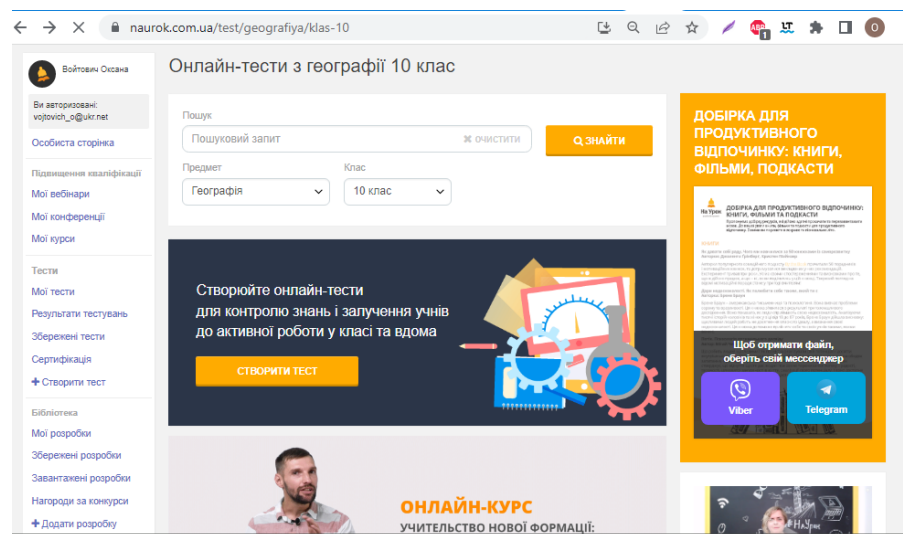

Рис.3.1. Вікно на ресурсі «На урок» для роботи з онлайн-тестами (предмет «Географія» 10 клас)

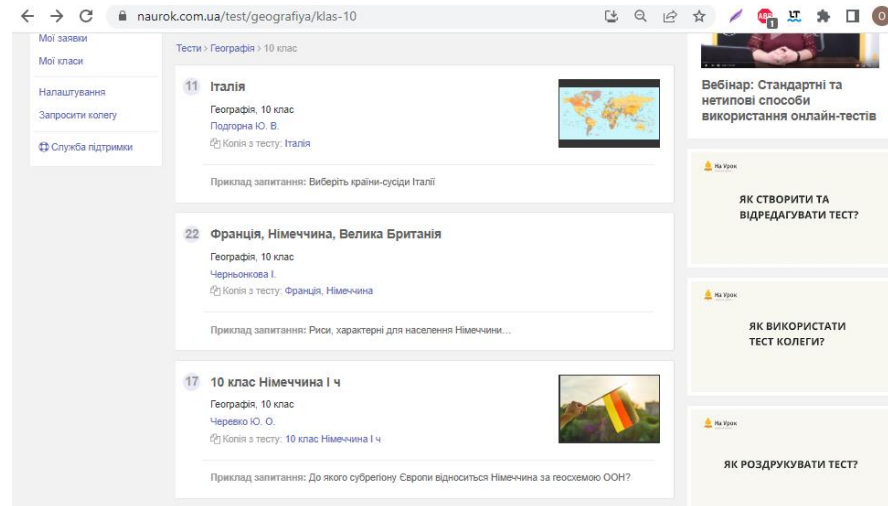

Рис.3.2. Вікно переліку тем з тестовими завданнями на онлайн-ресурсі
«На урок»

Наприклад, тест з географії для перевірки знань учнів з теми «Італія» містить 11 запитань, представлених питанням закритої форми на вибір правильної відповіді (рис.3.3.).

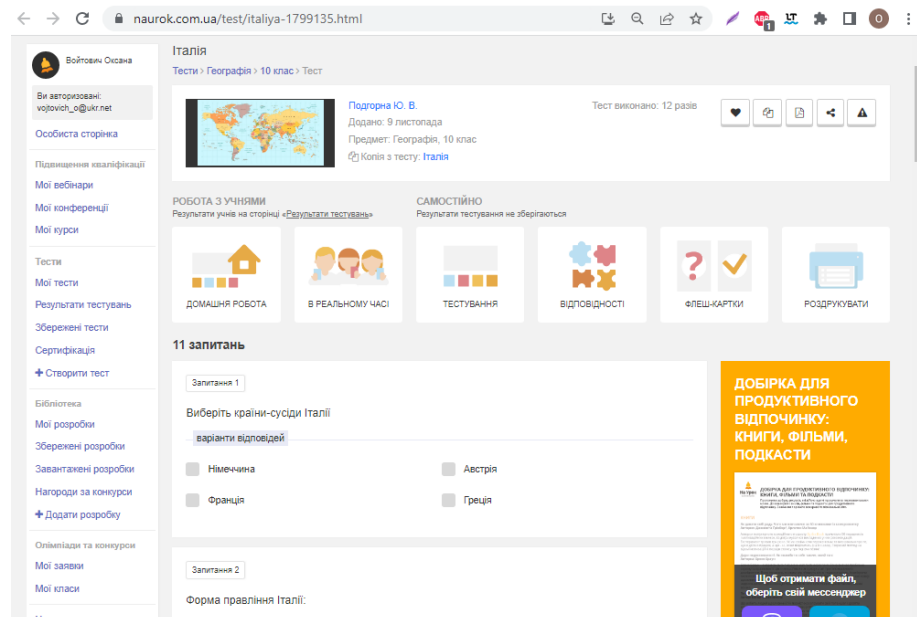

Рис.3.3. Вікно онлайн-тесту для перевірки знань з теми «Італія» на
ресурсі «На урок»

Ми проаналізували тестові питання з підсумкового тесту за I семестр для 10 класу навчального предмету «Географія». Даний тест містить 24 запитання, представлені питаннями закритої форми, що на нашу думку, не дозволяє повноцінно оцінити рівень навчальних досягнень учнів за I семестр,

оскільки запитання спрямованні на засвоєння знань, а цього не достатньо для отримання комплексного результату про досягнення учнів.

Ми вважаємо, що вчитель географії може розробляти власні тести для контролю та перевірки рівня навчальних досягнень учнів.

Безкоштовним сервісом, що дозволяє створювати власні тести є «Google Форми» [30].

Це простий спосіб створення тесту: пишемо у формі тестове завдання (рис.3.4.), вибираємо тип відповіді (з варіантами відповіді, написання власної відповіді) і тест готовий.

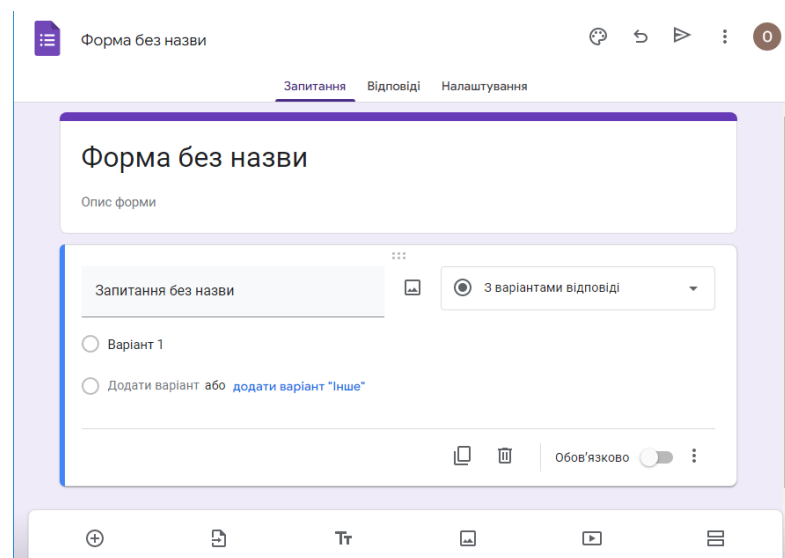

Рис.3.4. Інтерфейс форми для внесення тесту

У сервісі Google Форми можна створювати тести різних форм, тобто тестові завдання закритої форми і тестові завдання відкритої форми.

Наприклад, продемонструємо вигляд тестових завдань різної форми, закритої і відкритої, з географії для оцінювання навчальних досягнень учнів з теми «Загальна характеристика Європи» (10 клас) (рис. 3.5. і рис.3.6.).

Тест для перевірки знань і вмінь з теми "Загальна характеристика Європи"

oksana.p.voitovych@rshu.edu.ua (не зв'язано)
Змінити обліковий запис

Який тип клімату панує на більшій частині Європи?

Субтропічний

субарктичний

помірний

На що спрямована демографічна політика в Європі?

зменшення міграції

підвищення народжуваності

зменшення народжуваності

Рис.3.5. Приклади тестових завдань на вибір однієї правильної відповіді з теми «Загальна характеристика Європи» в середовищі «Google Форми»

Тест для перевірки знань і вмінь з теми "Загальна характеристика Європи"

oksana.p.voitovych@rshu.edu.ua (не зв'язано)
Змінити обліковий запис

Проаналізуйте ознаки економіко-географічного положення країн Європи та зазначте чи є вони вигідними.

Ваша відповідь

Охарактеризуйте природно-рекреаційний потенціал Європи.

Ваша відповідь

Обґрунтуйте, як природні умови вплинули на розселення населення Європи.

Ваша відповідь

Рис.3.6. Приклади тестових завдань на розгорнуту відповідь з теми «Загальна характеристика Європи» в середовищі «Google Форми»

Перевагами використання «Google Форм» є [8]:

- учні можуть проходити тестування он-лайн, просто перейшовши за

посиланням;

- створені тести можна вбудовувати в блог або на сайт, відправляти по електронній пошті;

- є набір тем для оформлення тесту;

- можна зібрати певну статистику з відповідей слухачів;

- дають можливість спільного доступу для редагування тесту;

- існує можливість автоматичної оцінки відповідей, нарахування балів, коментарів до відповіді, відкладеного показу результатів;

- доступне індивідуальне налаштування – показ питань на основі відповідей користувачів;

- інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, можливість копіювати питання з текстового редактора.

Впровадження комп'ютеризованого тестування в освітній процес навчання географії в старшій школі сприяє [8]:

- систематичному оцінюванню навчальних досягнень учнів та аналізу динаміки їх зміни;

- отриманню інформації про індивідуальні досягнення кожного учня;

- об'єктивності оцінювання навчальних досягнень учнів;

- інтенсифікації освітнього процесу з географії завдяки збільшенню обсягу географічного матеріалу на уроці;

- можливості здійснювати самоконтроль навчальної діяльності.

3.2. Організація етапів дослідження

Дослідження щодо перевірки ефективності впровадження тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі передбачало три етапи.

Перший етап дослідження полягав у:

- аналізі педагогічної та навчально-методичної літератури з проблеми дослідження щодо стану оцінювання навчальних досягнень учнів старшої школи та вивчення ефективних форм оцінювання в умовах дистанційного чи змішаного навчання;

- виділення проблемних питань впровадження тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів;

- формулювання мети та завдань дослідження;

- вивчення видів тестів та їх функцій в освітньому процесі.

- визначення рівнів оцінювання результатів навчання учнів старшої школи.

На другому етапі дослідження проведено:

- анкетування серед вчителів для виявлення ефективних технологій оцінювання учнів в умовах дистанційного навчання;

- опитування серед учнів щодо пріоритетних методів оцінювання їхніх навчальних досягнень;

- розроблено приклади тестів для оцінювання навчальних досягнень учнів з географії 10 класу.

За результатами проведеного анкетування вчителів Борбинського ліцею відмічено, що вчителі, в умовах дистанційного навчання чи організації навчання в змішаному форматі, застосовують, переважно, для оцінювання учнів, такий метод, як тестування (62%) (рис.3.7.).

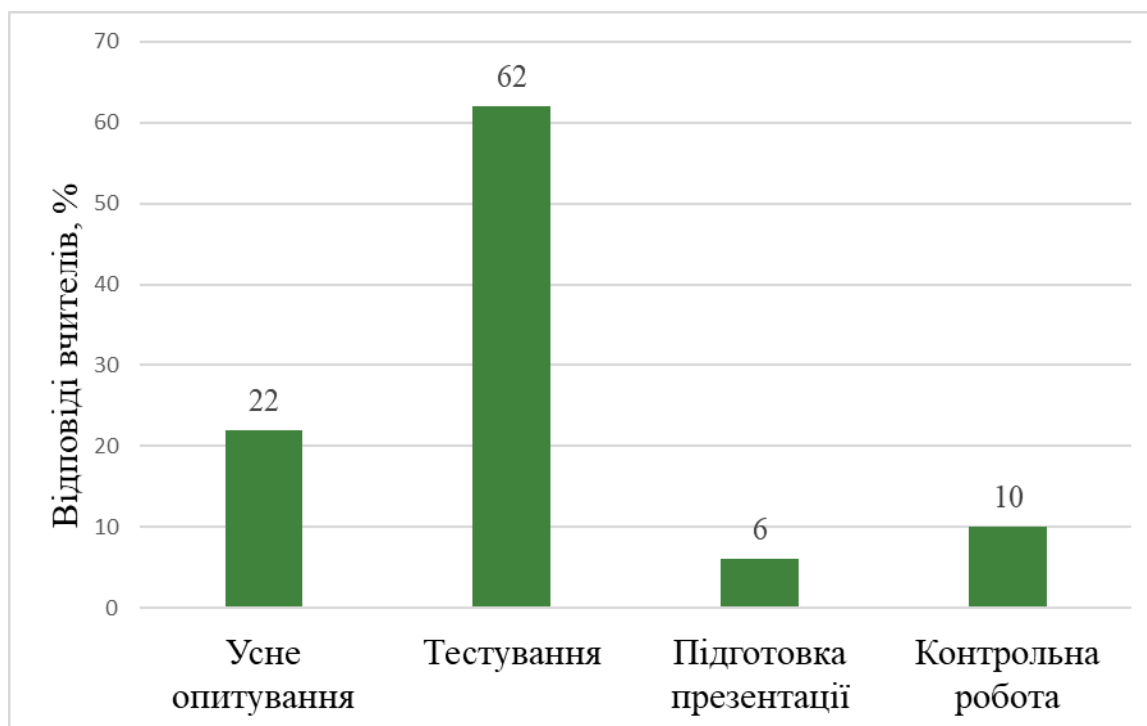

Рис.3.7. Відповіді вчителів щодо застосування технологій оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в 10 класі

Деякі вчителі відзначили, що використовують також усне опитування (22%), інші відмічають також письмову контрольну роботу та підготовку презентацій для оцінювання навчальних досягнень учнів.

Також нами проведено опитування вчителів щодо кількості тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів в 10 класі, то значна кількість вчителів (48%) вказала, що їх повинно бути від 24 до 36 запитань (рис.3.8.). Хоча більшість дослідників, які займаються питаннями впровадження тестових технологій в освітній процес закладів освіти вказують, що оптимальна кількість завдань для учнів 10-11 класі має бути в межах 36-40 питань.

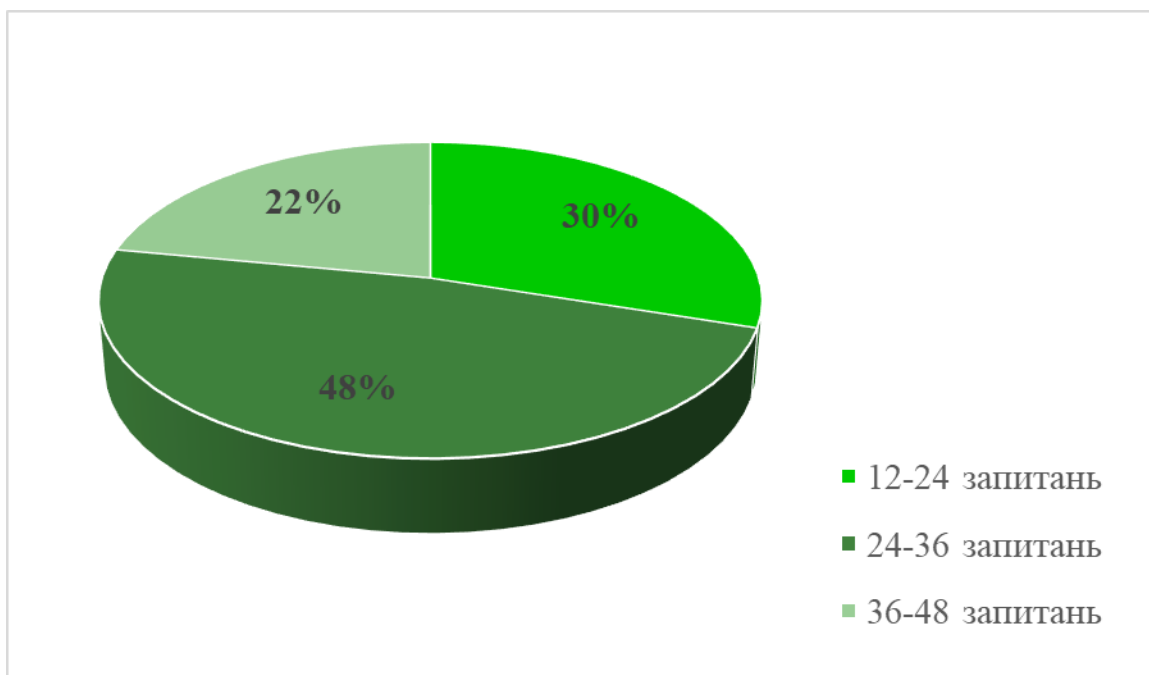

Рис.3.8. Відповіді вчителів щодо оптимальної кількості тестових завдань

На основі проведеного анкетування серед вчителів Борбинського ліцею нами було розроблено тестові завдання з урахуванням пропонованої кількості тестових завдань.

Варто відмітити, що оскільки в закладах освіти функціонує 12-бальна шкала оцінювання учнів, то результати проведеного тестування вчитель обов'язково переводить в її формат. Таке переведення здійснюється шляхом визначення важливості кожного тестового завдання. Наприклад, тестове завдання, яке перевіряє рівень засвоєння географічних знань учнів оцінюється в один бал (завдання з вибором однієї правильної відповіді), тоді як завдання на встановлення відповідності можна оцінити в 2 бали, завдання з відкритою відповіддю оцінюються ще більшою кількістю балів. Тобто, учень в результаті проведеного тестування може набрати, наприклад 50 балів, які обов'язково переводяться в 12-бальну систему. Для цього вчитель визначає інтервали, які відповідають 12-бальній системі. Наприклад, якщо максимальна кількість балів за виконання завдань тесту становить 60 балів, то отриманий результат в межах від 55 до 60 балів відповідатиме 12 балам за шкалою оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти, якщо результат в межах від 50 до 54 балів, то тоді це відповідає 11

балам за шкільною шкалою і так далі [24].

Нами проведено опитування серед учнів 10 класів Борбинського ліцею, в опитуванні взяло участь 42 учні, щодо пріоритетних методів оцінювання їхніх навчальних досягнень та виявлено, що більшість учнів відмічає пріоритетність такого методу, як тестування (табл.3.1.).

Таблиця 3.1.

Пріоритетність методів оцінювання навчальних досягнень учнів
(на думку учнів)

Метод оцінювання	Кількість учнів, %
Усне опитування	15
Контрольна робота	12
Підготовка презентацій	5
Тестування	68

Учні також вказали переваги впровадження тестового контролю в освітній процес з географії (табл.3.2.).

Таблиця 3.2.

Переваги тестового контролю (на думку учнів)

№ п/п	Варіанти відповідей щодо переваг тестового контролю	Кількість відповідей учнів (з 42 опитаних)
1	Об'єктивність оцінювання	35
2	Рівні вимоги до знань та умінь	30
3	Наявність різних типів завдань	23
4	Дисциплінує до навчальної діяльності	25
5	Можливість побачити прогалини в своїх знаннях	28
6	Відсутність психологічного напруження	36

Також учні зазначили деякі недоліки тестового контролю (таблиця 3.3.).

Таблиця 3.3.

Недоліки тестового контролю (на думку учнів)

№ п/п	Варіанти відповідей	Кількість відповідей учнів (з 42 опитаних)
1	Обмеженість часу на відповіді	32
2	Можливість випадкового вибору правильних відповідей	27
3	Неможливість доказово висловлювати свої думки	24
4	Трудомісткість підготовки	38
5	Не показують реальної картини рівня засвоєння знань	18
6	Нервуння під час виконання завдань	6

Більшість учнів вказують на те, що недоліком тестового контролю є обмеженість часу на відповіді (32 учнів із 42 опитаних). Також учнів вказують, що недоліком тестового контролю є неможливість доказово висловлювати свої думки (24 учні із 42 опитаних).

Проведене опитування учнів засвідчило, що вони позитивно відносяться до тестового контролю навчальних досягнень з географії та розуміють його переваги і недоліки.

Третій етап дослідження полягав у вивченні можливостей використання інформаційних технологій для проведення тестування. Наразі впровадження таких технологій є доцільним, оскільки це дозволяє ефективно оцінити рівень навчальних досягнень учнів в умовах дистанційного чи змішаного навчання.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи результати проведеного анкетування вчителів можна констатувати, що в основному, в умовах дистанційного навчання застосовуються такий метод оцінювання навчальних досягнень учнів, як тестування, що проведене в комп'ютеризованому режимі. Даний метод оцінювання навчальних досягнень учнів має ряд переваг, а саме: дозволяє проводити тестування, як в синхронному, так і в асинхронному режимі, забезпечує можливість миттєвого отримання інформації про результат проведеного тестування, дозволяє об'єктивно оцінити навчальні досягнення кожного учня, зменшує психологічне навантаження на учня за рахунок комфортних умов проведення тестування.

Нами встановлено, що вчителі, в основному, використовують «Google Форми» для розроблення та проведення тестування з географії, оскільки даний сервіс є безкоштовним і простим в користуванні.

Проведене опитування серед учнів 10 класу Борбинського ліцею теж вказує на пріоритетність методу тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів. Адже 68% учнів відмітили, що тестування найбільш ефективний метод оцінювання в умовах дистанційного навчання чи організації навчання в змішаному режимі. Учні вказують на те, що даний метод оцінювання має ряд переваг, оскільки дозволяє об'єктивно оцінити досягнення кожного учня, зменшує психологічне навантаження за рахунок більш комфортних умов проходження тесту в порівнянні з усним опитування, дозволяє самостійно побачити прогалини у знаннях.

ВИСНОВКИ

В ході проведення дослідження проаналізовано навчальну програму «Географії.10-11 клас» з метою вивчення змісту програми та критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів та встановлено, що основна мета навчання географії в 10 класі полягає в формуванні всебічно розвиненої особистості, яка має сформовані ключові та предметні компетентності визначені програмою. Важливим завданням організації освітнього процесу з географії є систематичне оцінювання навчальних досягнень учнів з використанням різноманітних форм його проведення.

Нами сконцентровано увагу на дослідженні переваг такого методу оцінювання навчальних досягнень учнів, як тестування та виявлено, що він сприяє об'єктивності оцінювання учнів, забезпечує індивідуальний підхід, створює рівні умови для всіх учасників тестування, дозволяє перевірити значний обсяг географічної інформації, дозволяє зекономити час на перевірку засвоєних географічних знань та сформованих вмінь та дозволяє отримати миттєвий результат за умови он-лайн проведення.

Досліджено наявну в психолого-педагогічній літературі інформацію щодо класифікації тестів для оцінювання навчальних досягнень учнів та систематизовано такі види тестів: за рівнями засвоєння знань та формування вмінь, за характером відповідей, за формою організації, за етапами навчання, за методом тестування, за метою використання та місцем у освітньому процесі. Систематичність застосування тестів в освітньому процесі дозволяє ефективно контролювати навчальні досягнення учнів.

Тестування в навчанні географії виконує ряд функцій, що полягають в стимулюванні учнів до самостійної активної навчально-пізнавальної діяльності, покращенні власних результатів навчання з географії, розуміння прогалин в засвоєнні навчальної інформації, формуванні навиків контролю за своєю навчальною діяльністю.

В конструюванні тестів виділяють три етапи, які спрямовані на визначення мети тесту та виду тесту, аналіз змісту, структурування тестових завдань, вибір кількості тестових завдань, визначення тривалості виконання тесту, створення тестових завдань, апробація тесту, покращення якості тесту.

Виділяють такі форми побудови тестових завдань з географії: тестові завдання закритої форми та тестові завдання відкритої форми.

Встановлено, що тестові завдання повинні бути спрямовані не лише на запам'ятовування навчальної інформації, а на її застосування, аналіз та синтез при виконанні практичних завдань.

Нами розроблено приклади тестових завдань різної форми для оцінювання навчальних досягнень учнів з теми «Загальна характеристика Африки».

Проведене анкетування серед вчителів дозволяє констатувати, що тестування є ефективним методом оцінювання навчальних досягнень учнів, адже має певні переваги: проведення тестування в різному режимі (синхронному, асинхронному), отримання миттєвої інформації про результат, об'єктивність оцінювання, комфортні умови проходження тесту.

Нами встановлено, що вчителі, в основному, використовують «Google Форми» для розроблення та проведення тестування з географії, оскільки даний сервіс є безкоштовним і простим в користуванні.

Проведене опитування серед учнів 10 класу Борбинського ліцею теж вказує на пріоритетність методу тестування для оцінювання навчальних досягнень учнів. Адже 68% учнів відмітили, що тестування найбільш ефективний метод оцінювання в умовах дистанційного навчання чи організації навчання в змішаному режимі. Учні вказують на те, що даний метод оцінювання має ряд переваг, оскільки дозволяє об'єктивно оцінити досягнення кожного учня, зменшує психологічне навантаження за рахунок більш комфортних умов проходження тесту в порівнянні з усним опитування, дозволяє самостійно побачити прогалини у знаннях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безуглий В.В., Дук Н.М. Географія: Тести. 6–10 класи. К.: ВЦ «Академія», 2008. 448 с.
2. Безуглий В.В., Лисичарова Г.О. Географія (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. Київ: Генеза, 2018. 192 с.
3. Бойко В. М., Брайчевський Ю. С., Яценко Б. П. Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун»», 2018. 256 с.
4. Булах І.Є., Мруга М.Р.. Створюємо якісний тест. К.:Майстер-клас, 2006. 160 с
5. Вішнікіна Л. П., Самійленко В.М. Створення та застосування тестів у навчанні географії. *Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць*. Випуск 32. Кривий Ріг. 2011. С. 15-29.
6. Географія. 10-11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.geography-10-11-standart.pdf> (дата звернення 22.09.2022).
7. Гільберг, Т. Г., Савчук І. Г., Совенко В. В. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018. 240 с.
8. Горда Г.А. Використання онлайн-платформ для створення тестів та опитувань. URL: <http://ict.ippo.edu.te.ua/files/files/rekomendacii/vikoristannya-onlajn-platform-dlya-stvorenniya-testiv-ta-opituvan.pdf> (дата звернення 28.10.2022).
9. Довгань Г.Д., Стадник О.Г. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2018. 240с.
10. Енциклопедія освіти. За ред.. В.Г.Кременя. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.

11. Збірник тестових завдань різних типологічних форм та рівнів складності з курсу «Загальна географія» 6 клас: збірник дидактично-методичних матеріалів за результатами роботи обласної творчої групи. Упор. В.Д. Попов. Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2018. 84 с.
12. Класифікація тестів. Конструкт тесту. Методи конструювання тестів. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/1290/2/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%9F%D0%94%20%E2%84%964%20%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf> (дата звернення 03.10.2022)
13. Класифікація тестів. Форми тестових завдань. URL: <https://studfile.net/preview/8839472/page:72/> (дата звернення 03.10.2022).
14. Коберник С. Г., Коваленко Р. Р. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Кам'янець-подільський: Абетка, 2018. 192 с.
15. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія. Збірник тестових завдань. 1000 тестів + 6 комплексних варіанти у форматі ЗНО. Кам'янець-Подільський: Сисин О. В.: Абетка, 2018. 210.
16. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. За ред.. Л.О. Кухар, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 182 с.
17. Корват Л.В. тестовий контроль успішності навчання. URL: <https://www.slideshare.net/Lawkneu/ss-53239510> (дата звернення 26.10.2022).
18. Країни Африки. Тестові завдання. URL: <http://school259.in.ua/wp-content/uploads/2020/05/Geografiya-10-klas-IKH.pdf> (дата звернення 26.09.2022).
19. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з географії. URL: http://bilyky-one.at.ua/DokChkola/2022/Kryterii/geografija-kriteriji_ocinjuvannja_navchalnikh_dosj.pdf (дата звернення 28.09.2022).
20. Масляк, П. О., Капіруліна, С. Л., Бродовська О. Г. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2018. 200 с.

21. Мойсеєва С.Г., Епов О.Д., Епова Л.Є., Бондаренко О.А.. Вся географія в тестах. III частина. (10 клас). URL: <http://library.ippro.com.ua/attachments/article/146/%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80.-3..pdf> (дата звернення 10.09.2022).

22. На урок. Он-лайн тести з географії. URL: <https://naurok.com.ua/test/geografiya/klas-10> (дата звернення 22.09.2022).

23. Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08. 2013 р. № 1222 із змінами, додаток 2 (чинні для 6–11 класів). URL: <https://osvita.ua/school/87164/> (дата звернення 10.10.2022).

24. Переваги та недоліки використання тестів порівняно з традиційними формами контролю. URL: <http://referat-ok.com.ua/work/perevagi-ta-nedoliki-vikoristannja-testiv-porivnjano-z-tradicijnimi-formami-kontrolju/> (дата звернення 10.09.2022).

25. Пестушко, В. Ю.; Уварова, Г. Ш.; Довгань, А. І. «Географія (рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2018. 192 с.

26. Плетньова Л.В. Системи завдань у тестовій формі на уроках української мови (на матеріалі морфології). Українська мова і література в школі. 2007. № 4. С. 17-20

27. Пометун О., Гупан Н. Таксономія Б. Блума і розвиток критичного мислення школярів на уроках історії. URL: ib.iitta.gov.ua/717917/1/Стаття%20Пометун%20Гупан.pdf (дата звернення 27.09.2022).

28. Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 04.09. 2000 р. № 428/48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0428290-00#Text> (дата звернення 10.10.2022).

29. Про надання грифа оновленим навчальним програмам. Наказ МОН № 698 від 03.08.2022 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/87299/ (дата звернення 07.10.2022).
30. Сервіс для створення інструментів опитування Google Форми. URL: <https://docs.google.com/forms/> (дата звернення 10.10.2022).
31. Сердюков П. І. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов. К. : Ленвіт, 1996. 111 с.
32. Таксономія Б.Блума. URL: https://kegt.rshu.edu.ua/images/dustan/2020/ja_03.pdf (дата звернення 27.09.2022).
33. Тестова перевірка знань учнів. Під ред. Н.М. Розенберга. К.: Рад. школа. 1993. 168 с.
34. Тестова форма контролю знань плюси і мінуси. З досвіду роботи з тестами. URL: <https://vcf.vn.ua/testova-forma-kontrolyu-znan-plyusi-i-minusi-z-dosvidu-roboti-z-testami/> (дата звернення 10.09.2022).
35. Тестові технології оцінювання компетентностей учнів : посібник. За ред. Ляшенка О. І., Жука Ю. О. К. : Педагогічна думка, 2015. 181 с.
36. Фетісов В.С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. 140 с.
37. Щербань П. І. Впровадження компетентнісного підходу та формування предметних компетентностей на уроках географії в загальноосвітніх навчальних закладах. URL: https://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=113 (дата звернення 06.10.2022)